

När hållbart bostadsbyggande diskuteras idag tenderar diskussionen att fokusera på tekniska prestanda från olika typer av passivhus. Typiskt för debattklimatet är att den som ifrågasätter att det skulle räcka med ett välisolerat hus, några solceller och odlingslåda för att rädda världen avfärdas som en orealistisk flummare. Jag tycker att det är synd, för jag tror att vi måste vidga diskussionen och fundera över hur vi lever våra liv. Det är ju väl belagt i forskning att det sätt vi väljer att leva våra liv har en avsevärd inverkan på vårt totala klimatavtryck, och konsumtion ger upphov till en stor del av de utsläpp av växthusgaser som hotar att ställa till det rejält för mänskligheten ¹.

En typ av boende som blir väldigt intressant ur perspektivet att livsstil, boende och konsumtion hänger ihop är naturligtvis kollektivboende. Det ligger nära till hands att anta den totala konsumtionen av boende och hushållsrelaterade saker minskar för en person som delar så mycket med sina grannar. Samtidigt är det inte särskilt noga undersökt, såvitt jag har kunnat hitta. Jag tyckte därför att det skulle vara kul att dyka djupare i frågan när jag i våras skrev mitt examensarbete på KTH.

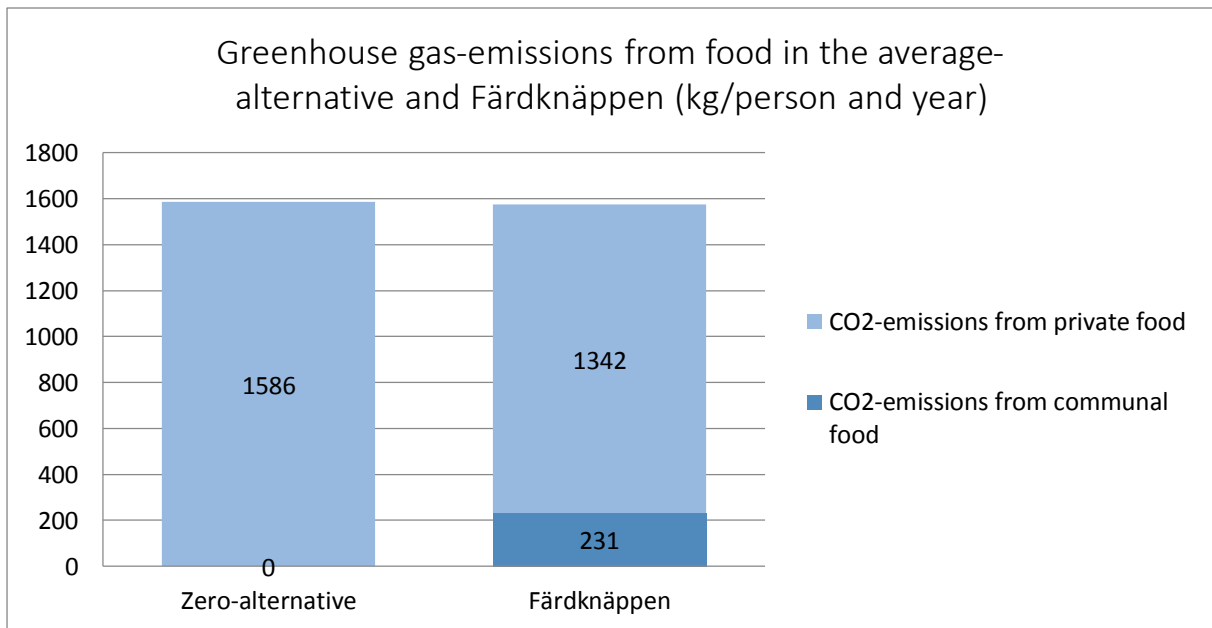
Tanken var att göra en uppskattning av hur stora växthusgasutsläpp en person som bor i kollektivboende ger upphov till från sitt boende jämfört med en person som bor i ett konventionellt hem. Jag valde att räkna all hushållsrelaterad konsumtion, vilket gjorde att resultaten fångar klimatpåverkan från *en människa som bor*, inte bara från bostaden i sig.

Studien gjordes i kollektivhuset Färdknäppen där jag fick god hjälp med att ta reda på inköp av olika hushållsrelaterade produkter, mat, värme, elektricitet och annat. För att få fram klimatpåverkan använda jag mig av systemanalys, vilket är en metod för att beräkna en varus eller tjänsts klimatpåverkan, från vaggan till graven. För att ha någonting att jämföra med skapade jag ett hypotetiskt genomsnittsboende med statistik från bland annat SCB.

Resultatet visade att en person i Färdknäppen har så mycket som ett ton mindre koldioxidutsläpp per år, jämfört med en motsvarande person i ett konventionellt boende. Med tanke på att totala hushållsrelaterade koldioxidutsläpp för en genomsnittlig person i Sverige är någonstans i storleksordningen fem ton besparingen alltså uppåt 20 %. Även sett till en typisk person totala utsläpp på ungefär 10 ton växthusgaser per år är ett ton inte helt betydelselöst.

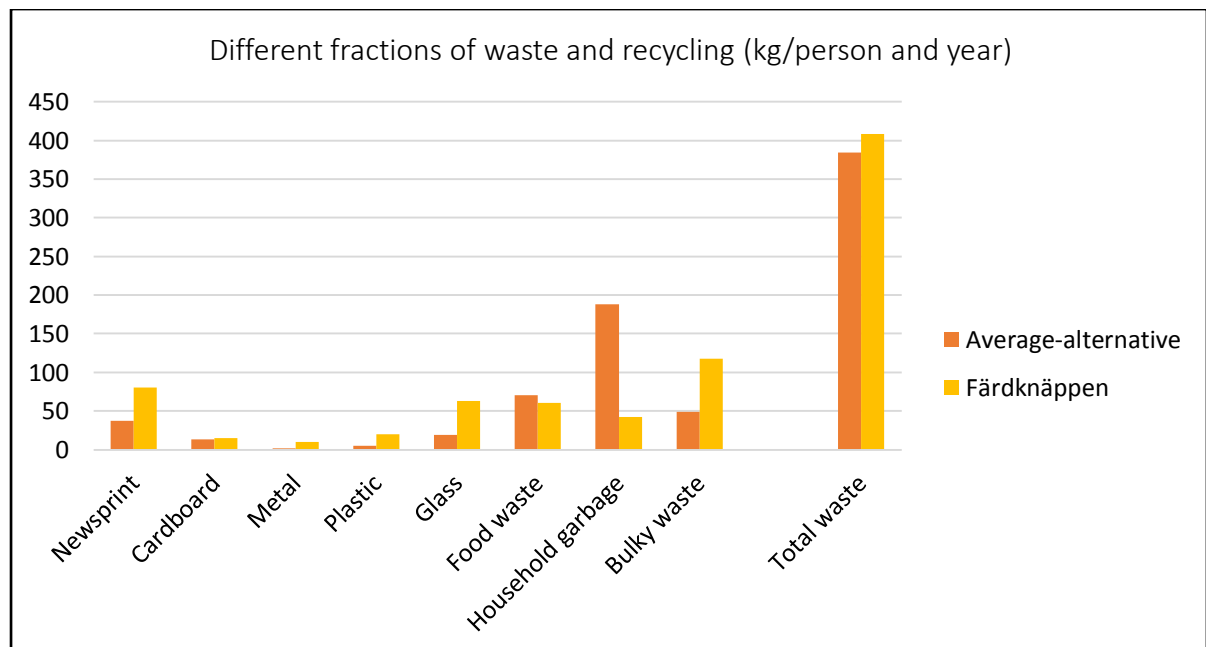
Några delar av resultatet var oväntade. Framförallt trodde jag att de delade måltiderna skulle innebära en lägre konsumtion av livsmedel på grund av minskat svinn, men detta visade sig inte vara fallet. Trots allt äts en relativt liten andel av en persons alla måltider under ett år gemensamt i Färdknäppen och andra kollektivhus, och även om svinnet av matvaror är mindre för en måltid som lagas kollektivt får det inte så stor inverkan på totalkonsumtion av livsmedel.

¹ T.ex. Sanne, C. (2012). *Hur vi kan leva hållbart 2030*.

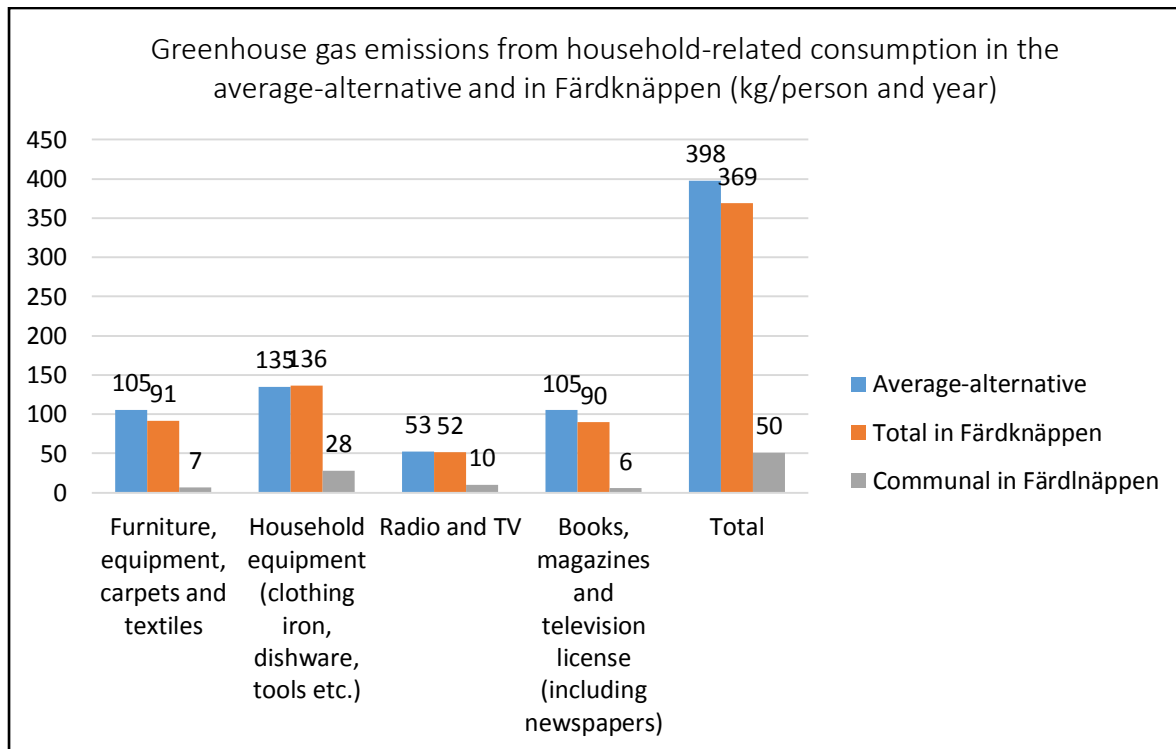

En annan överraskning rörde mängder sopor per person. Flera personer jag pratade med i Färdknäppen berättade att sogubbarna en gång frågade vart det andra soprummet låg, eftersom de inte trodde att det var möjligt att generera så lite sopor som de boende i Färdknäppen gjorde.

Efter att ha fått data från sophämningsföretagen som tömmer avfall hos Färdknäppen visade det sig att en person i Färdknäppen genererar ungefär lika mycket sopor som genomsnittet. Däremot källsorteras en väldigt stor andel av avfallet, vilket naturligtvis är positivt.

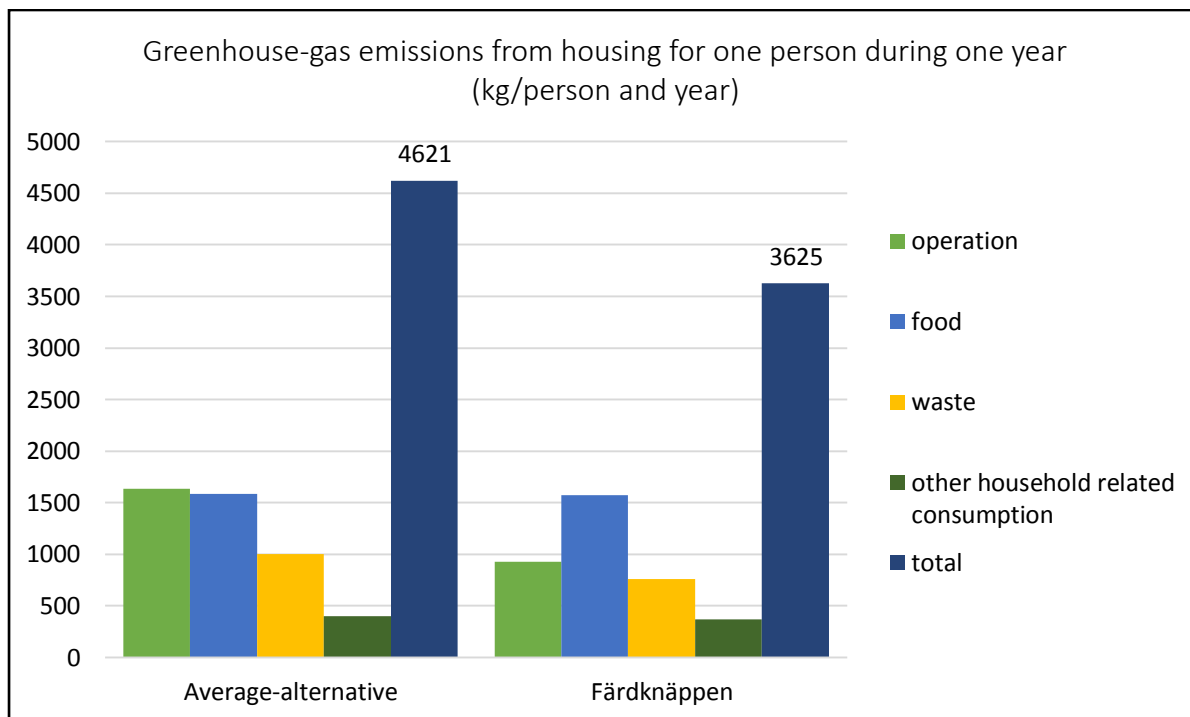

Konsumtion av hushållsrelaterade produkter, såsom porslin och saker till de gemensamma ytorna visade sig också ha relativt lite inverkan på totalresultatet. Även här sparas procentuellt sätt en hel del utsläpp, men i absoluta belopp ger konsumtion av hushållsrelaterade saker ett litet tillskott till de flesta människors totala klimatpåverkan.

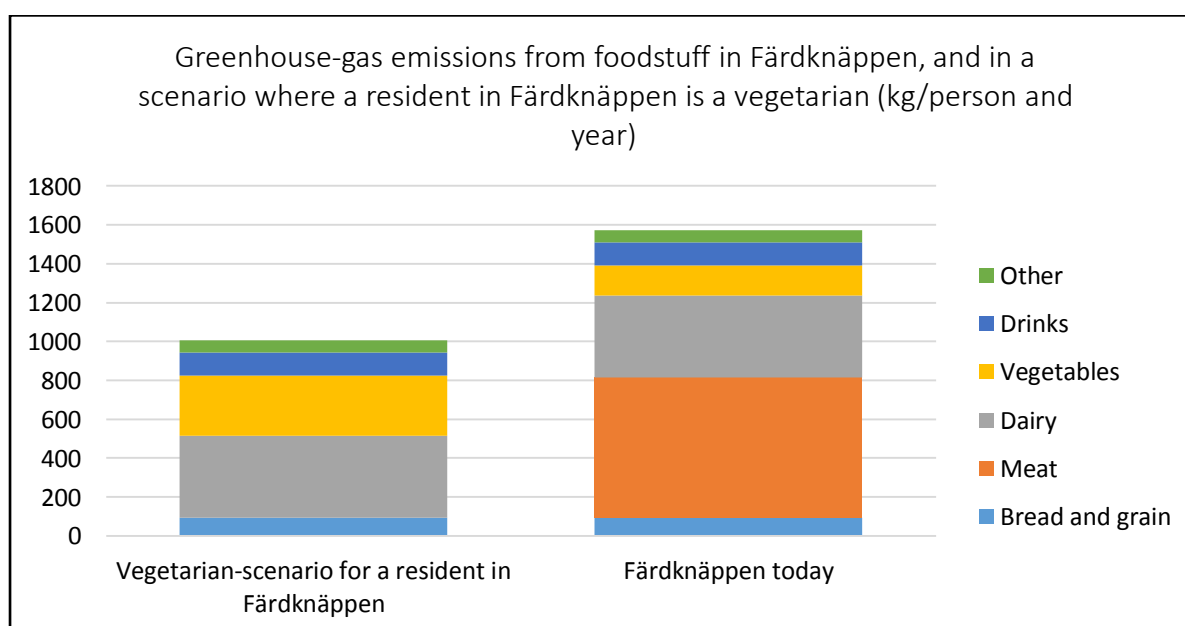

Det som i slutändan visade sig påverka totalresultatet mest var energianvändning, som var mycket lägre i Färdknäppen än i ett genomsnittsboende. Det beror delvis på att en person i Färdknäppen i snitt bor på mindre yta än vad andra människor i samma ålder gör, och på att de använder väldigt lite el. Min analys av detta är att det blir möjligt att bo trängre eftersom det fortfarande finns gott om golvyta i form av gemensamma ytor. Det är också troligt att den gemensamma matlagningen sparar ström, vilket forskning visar².

² Carlsson-Kanyama, A. (2004). Collaborative housing and environmental efficiency: the case of food preparation and consumption. *International Journal of Sustainable Development*, 7(4), 341.

Även om en minskning med ett ton koldioxid per person och år är avsevärd är det inte tillräckligt. Som en hållbar nivå av växthusgasutsläpp nämns ofta 1 ton per person och år, och dit är det en bit. Jag tror att ett kollektivboende är en väldigt bra miljö att diskutera frågor kring miljöpåverkan och boende, och jag prövade att ändra några parametrar för att se vilken potential som finns för ytterligare minskning av koldioxidutsläpp. Till exempel ger köttkonsumtion upphov till en stor del av en köttätares koldioxidutsläpp, och genom att övergå till en vegetarisk diet skulle en person i Färdknäppen, såväl som alla andra, kunna minska sina utsläpp med ungefär 600 kilo. Kanske kan detta vara ett bra diskussionsämne runt middagsbordet, och genom att dra ner på köttet i de gemensamma måltiderna kan säkert många bli inspirerade att göra detta även i de måltider som äts privat.

Med tanke på de minskade växthusgasutsläppen som ett kollektivboende ändå tycks ge är det märkligt att det så sällan kommer på tal när hållbart stadsbyggande ändå är så aktuellt. Med tanke på de omfattande renoveringsbehov som finns i stora delar av bostadsbeståndet, vilket den nyttillträdde bostadsministern har uppmärksammat, borde kollektivboendet vara högtintressant eftersom det ju också går att omvandla existerande hus till kollektivboenden. Med ett mer helhetligt perspektiv på boendet som inte bara inkluderar den fysiska bostaden tror jag att diskussionen om hållbart stadsbyggande kan bli intressantare, och kanske kan kollektivboendet då få mer uppmärksamhet.